

2012

ТЕКУЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРИЯ

ИЗБРАНИ ТЕМИ, МАРТ 2012

- ▶ Обзор на макроикономическото състояние и политики
- ▶ Текущо икономическо развитие
- ▶ Основни икономически индикатори
- ▶ Актуално състояние и обзор на държавния дълг

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на финансите

Дирекция „Икономическа и финансова политика“
Министерство на финансите

— ОБЗОР НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ И ПОЛИТИКИ

- Според първата нотификация за 2012 г., одобрена от Евростат без резерви, **бюджетният дефицит** през 2011 г. бе в размер на 1 576 млн. лв. или 2.1% от БВП (ЕСС95). Фискалната консолидация продължи и през 2011 г., като така България преизпълни целта за дефицит от 2.5% благодарение на строгите мерки по отношение на разходите, по-добрите механизми за контрол и постепенното подобряване на приходите. **България се нареди на второ място сред държавите-членки на ЕС с най-ниско съотношение на държавен дълг към БВП**, което възлезе на 16.3% в края на 2011 г.
- На фона на непрекъснати опасения за развитието на европейските икономики, **краткосрочната бизнес статистика** за българската икономика показва някои положителни признаци. Оборътът в промишлеността се повиши през февруари, след като и продажбите за износ и тези за вътрешния пазар допринесоха за регистрирания растеж; индексът на строителната продукция отчете положително изменение за първи път от ноември 2010 г.; бизнес климатът в страната също се подобри спрямо предходния месец, след преобладаващо оптимистични нагласи във всички сектори на икономиката.
- **Нивото на безработица** през март остана непроменено на равнището си от 11.5% през февруари, като положително влияние за това оказа постепенното възстановяване на сезонните дейности и свързаният с това по-ограничен ръст в броя на безработните хора.
- Инфлацията през март отчете минимално нарастване от 0.1% спрямо предходния месец. Годишното изменение на хармонизиращия индекс на потребителските цени (ХИПЦ) продължи да се забавя до 1.7%, като по този начин **България се класира на 3-то място сред държавите-членки на ЕС с най-ниски темпове на инфлация**.
- Отрицателното салдо по **търговския баланс** продължи да нараства в сравнение с година по-рано, до голяма степен поради регистрирания спад на износа от 10.2% на годишна база. В същото време ръстът на вноса остана практически непроменен. В резултат на това търговският дефицит възлезе на 176.4 млн. евро, при само 18.7 млн. евро през януари 2011 г.
- Погасяването на задълженията към нерезиденти, което бе определящо за динамиката на **брутния външен дълг** през 2011 г., продължи и през текущата година. По този начин външната задлъжнялост се понижи с 0.5% през януари. Брутният външен дълг възлезе на 35.2 млрд. евро (87.5% от БВП), което бе спад от 8.6 пр.п. на годишна база и 4.4 пр.п. спрямо месец по-рано.
- **Международните валутни резерви** се повишиха с 8% на годишна база и достигнаха 13.2 млрд. евро в края на март. Покритието на паричната база се подобри в сравнение с месец по-рано и възлезе на 176.3%. Към края на януари международните резерви покриват 130.8% от краткосрочния външен дълг и 6.2 месеца внос.
- В края на февруари **дефицитът по консолидирания бюджет** възлезе на 565 млн. лв. (0.7% от БВП) на касова основа, което бе спад от 0.3 пр.п. в сравнение със съответния месец на предходната година, след като годишният ръст на общите приходи остана по-висок от увеличението на общите разходи.
- На фона на продължаващите проблеми на дълговите пазари на ЕС, **положителните резултати, постигнати на българския пазар на държавен дълг**, бе подкрепен от провежданата стабилна фискална политика. Резултатът от четирите търга през март бе в съответствие с устойчивата тенденция на стабилизиране динамиката на дългосрочния дълг и намаляваща доходност на вторичния пазар. ▼

— ТЕКУЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

През февруари **оборотът на промишлените предприятия** отчете нарастване от 4.9% спрямо съответния месец на предходната година, а принос за растежа имаха както оборотът на външния пазар, така и този на вътрешния. Промислените продажби за износ се повишиха с 4.3% на годишна база. Основен принос имаха секторите добив на метални руди, производство на хранителни продукти и рециклиране на материали. За втори пореден месец от началото на годината износът на електроенергия бе спрял за около седмица в резултат на ниските температури в страната, както и поради авария в една от най-големите топлоелектрически централи. Оборотът на вътрешния пазар ускори своя растеж до 5.2% на годишна база, воден от сектора производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия.

Оборот в промишлеността

(%, нарастване на годишна база)

Източник: НСИ

Спадът при **промишленото производство** нарасна до 4% спрямо февруари 2011 г. В допълнение към влошената външна среда, някои вътрешни фактори, като наводненията в началото на месеца, също допринесоха за слабата активност в промишлеността. Според предназначението на продукцията, инвестиционните стоки имаха най-голям принос за регистрираният растеж. През февруари беше открит и новопостроеният завод за автомобили край Ловеч, в който вече започна серийното производство на автомобили.

Търговията на дребно с фармацевтични и медицински стоки продължи благоприятното си развитие и дори ускори растежа си до 11.2% на годишна база. Въпреки това **търговията на дребно** продължи да се свива до 5.6%. По-бавното възстановяване на потреблението на домакинствата допринесе за отчетеното понижение при търговията на дребно с текстил, облекло, обувки и кожени изделия и търговия на дребно с битова техника, мебели и други стоки за бита, които спадат съответно с 25.6 и 19.4%.

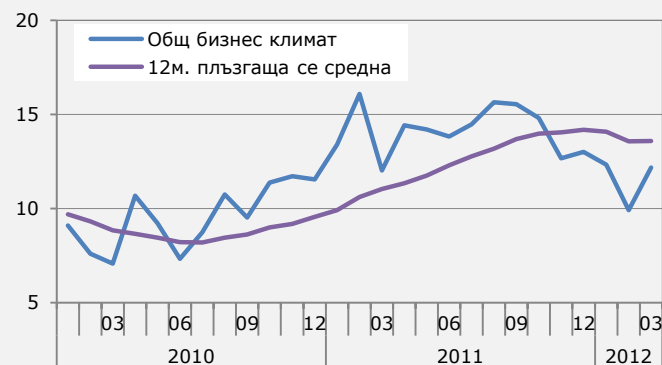
Индексът на строителната продукция отчете временно повишение през януари с 2.3% на годишна база за първи път от ноември 2010 г. Този растеж се дължеше изцяло на благоприятното развитие в гражданското строителство, което нарасна с 8.5%, докато сградното строителство регистрира спад от 2.1%. През февруари индексът на строителната продукция отново се понижи с 8.5% спрямо съответния месец на предходната година. Спадът при сградното строителство се ускори до 13.1%, а този при гражданското строителство бе 2%. Ежегодната ревизия на историческите данни в началото на годината засегна основно развитието на гражданското строителс-

тво през 2010 г., като негативната тенденция на развитие бе променена на положителна. Според ревизираните данни, гражданското строителство отчита растеж през цялата 2010 г. при спад през първите три тримесечия преди ревизията.

Общият **бизнес климат** в страната се подобри за пръв път от началото на годината. Повишението в стойността на индикатора беше с 2.3 пункта, и се дължеше на оптимистичните нагласи на анкетиранията относно бъдещата бизнес ситуация във всички сектори. В същото време, според резултатите, настоящата ситуация в повечето сектори е затруднена поради слабото търсене. Беше отчетено свиване на продажбите в търговията на дребно и на поръчките в промишлеността.

Бизнес климат

(баланс на мненията)

Източник: НСИ

Нивото на **безработица** през март остана на равнището си от 11.5% през февруари. Ограничаването в ръста на безработните на месечна основа бе свързано основно с нарасналия изходящ поток безработни, повлиян положително от постепенното оживление в дейностите със сезонен характер. Тър-

сенето на труд на първичния трудов пазар отбеляза повишение в областта на селското стопанство, туризма, строителството, търговията, транспорта и др., подкрепяйки почти удвоения брой на лицата, започнали работа там – 12.5 хил. души през март. Междувременно, програмите и мерките за субсидирана заетост повишиха активността си спрямо месец по-рано, също допринасяйки положително за нарасналия общ брой на лицата, намерили работа през март (19.2 хил. души).

Потребителските цени отчетоха слабо нарастване от 0.1% спрямо предходния месец. Така годишният темп на изменение при хармонизирания индекс на потребителските цени (ХИПЦ) продължи да се забавя до 1.7%, като по този начин **България се нареди на 3-то място сред държавите-членки на ЕС с най-ниски темпове на инфлация**. Цените на автомобилните горива отново имаха най-голям принос към месечното изменение на индекса от 0.13 пр.п., след като поскъпването на петрола на международните пазари създаде натиск за повишаване на вътрешните цени. Въпреки това, тяхното нарастване отчете известно забавяне до 1.5% от 4% през февруари. Цените на хранителните стоки се увеличиха с 0.3% и добавиха още 0.08 пр.п. В резултат на изключително свитото предлагане на яйца в целия ЕС, след приемането на ново законодателство за хуманно отношение към кокошките-носачки, в сила от януари 2012 г., ускореното поскъпване на яйцата продължи, а цените им отчетоха повишение от 24.4% само през март. От друга страна, цените на облекло и обувки се понижиха с 1.2% и до голяма степен допринесоха за спада от 0.8% в цените на неенергийните промишлени стоки през месеца. Слабото вътрешно търсене продължи да поддържа низходящата тенденция при цените на потребителски стоки за дълготрайна употреба. Цените на алкохол и тютюневи из-

деля, както и тези на пазарните услуги, останаха почти без промяна през януари. Административните цени на водоснабдяване и събиране на отпадъци се увеличиха съответно с 0.9 и 4.2%, а приносът им се изчислява на 0.03 пр.п. за изменението на общия ХИПЦ през месеца.

Приноси по компоненти на ХИПЦ

(пр.п., на годишна база)

* Услуги и неенергийни нехранителни стоки

Източник: НСИ, МФ

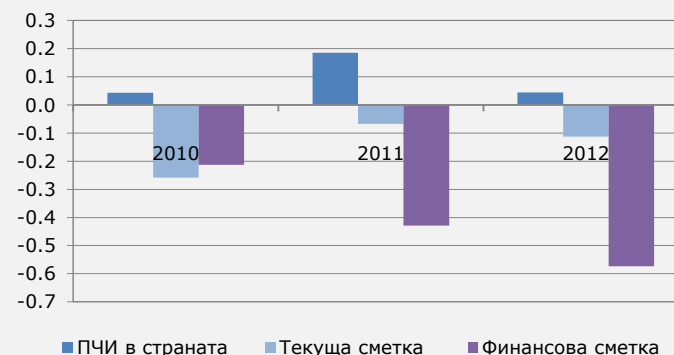
През януари **текущата сметка** отчете дефицит от 112 млн. евро. Салдото по статия „Услуги“ бе положително в размер на 50.6 млн. евро (при 24.4 млн. евро година по-рано), а балансът по „Текущи трансфери“ възлезе на 65.8 млн. евро и имаше положителен принос към салдото по текущата сметка.

Отрицателното салдо по търговския баланс нарасна спрямо година по-рано, като основната причина за това бе регистрираният спад на износа в размер на 10.2% на годишна база. В същото време вносът остана практически непроменен. По този начин дефицитът по търговското салдо се повиши до 176.4 млн. евро, при само 18.7 млн. евро през януари 2011 г. Ста-

тия „Доход“ бе отрицателна в размер на 52 млн. евро. Дефицитът по салдото се понижи с 55.3% спрямо съответния месец на предходната година, основно поради по-ниския инвестиционен доход изплатен на нерезиденти.

ПЧИ, текуща и финансова сметка (януари)

(млрд. евро)

Източник: БНБ

Дефицитът по **финансовата сметка** се повиши с 33.5% на годишна база до 573 млн. евро. Отрицателното салдо на „Други инвестиции“ нарасна до 649.9 млн. евро през първия месец на 2012 г., при дефицит от 467.3 млн. евро за същия месец на 2011 г. Динамиката му бе определена от банковата активност, след като през януари българските банки са увеличили своите чуждестранни депозити с 502.4 млн. евро. Преките чуждестранни инвестиции възлязоха на 44.2 млн. евро.

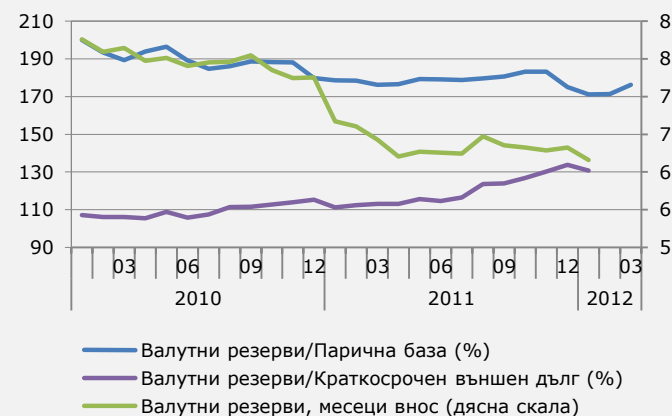
През януари **общият платежен баланс** отчете по-нисък дефицит в размер на 489.7 млн. евро, отрицателно салдо от 628.3 млн. евро дванадесет месеца по-рано.

Тенденцията на изплащане на задължения към нерезиденти, която определяше динамиката на brutния външен дълг (БВД) през цялата 2011 г., се запази и през настоящата година. Така през януари външната задължнялост на страната намалю с 0.5% в сравнение с предходния месец. БВД възлезе на 35.2 млрд. евро или 87.5% от БВП, отчитайки спад от 8.6 пр.п. спрямо януари 2011 г. и понижение от 4.4 пр.п. в сравнение с предходния месец. Принос за ограничаването на външната задължнялост имаха всички сектори, но най-значително изменение бе наблюдавано в банковия сектор, след като процентът на изплащане на заеми се отрази в намаление от 20.1% на краткосрочните задължения на банките на годишна база. В края на януари банковият дълг бе 15.8% от общия БВД на страната (при 18% към януари 2011 г). Външният дълг на фирмите намалю с 2.9% на годишна база, след ограничаване както на краткосрочните (-1.2%), така и на дългосрочните заеми (-3.7%) привлечени от чужбина. Междувременно дъщерните дружества продължиха да връщат на компаниите-майки отпуснатите преди кризата средства, с което размерът на вътрешнофирменото кредитиране се понижи до 14.8 млрд. евро, при 15.1 млрд. евро година по-рано. Изплащането на задължения продължи да оказва влияние за подобряване на времевата структура на дълга, като съотношението между дългосрочен и краткосрочен дълг бе съответно 71.8% към 28.2%.

Годишният темп на растеж на **международните валутни резерви** се ускори до 8% от 3.7% през предходния месец и в края на март те достигнаха 13.2 млрд. евро. Положителното годишно изменение се определяше основно от увеличението на депозита на Управление Банково, а принос имаха също така и банкнотите в обръщение и банковите резерви. Валут-

ните резерви нараснаха с 3.1% само през март, а основен двигател за това бе увеличението от 24% на депозита на правителството, както и нарастването с 15.3% на сметките на други депозанти. Покритието на паричната база се подобри спрямо месец по-рано и достигна 176.3% (171.4% в края на февруари). Към края на януари валутните резерви покриваха 130.8% от краткосрочния външен дълг и 6.2% внос на стоки и услуги.

Ключови отношения за валутния борд

Източник: БНБ, МФ

Всички компоненти на широките пари допринесоха за нарастването на **паричното предлагане** с 11.7% на годишна база в края на февруари, след ръст от 12.7% месец по-рано. Бързоликвидният паричен агрегат М1 забави темпа си на нарастване до 18% от 18.9% в края на януари. Депозитите с договорен матуридет и депозитите, договорени за ползване след предизвестие също се повишиха в по-малка степен в сравнение с януари, съответно с 6.5 и 18.5%. Паричното предлагане

остана почти без изменение на месечна база, след като нарастването с 0.9% на паричния агрегат М1 бе компенсирано от понижение с 0.5% на квази-парите. Общият размер на депозитите продължи да расте със сравнително висок годишен темп от 12.1% в края на февруари, въпреки отчетеното забавяне спрямо предходния месец, когато растежът на депозитите бе 13.4%.

Кредит към частния сектор

(%, на годишна база)

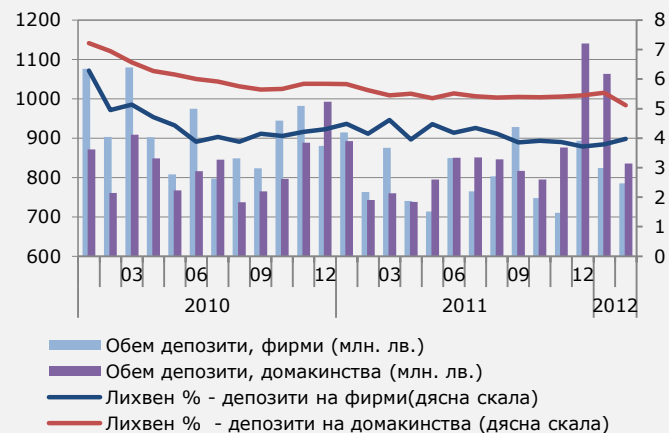
Източник: БНБ, МФ

Кредитът за частния сектор нарасна с 2.4% на годишна база през февруари при 2.5% в края на предходния месец. Кредитите за нефинансови предприятия леко ускориха ръста си до 4.8% от 4.7% през януари, докато спадът при кредитите за домакинства нарасна слабо до 1% на годишна база в края на февруари. Потребителските кредити продължиха да се понижават с 1.1%, а жилищните кредити забавиха растежа си до 0.7%. Лошите и реструктурирани кредити слабо пови-

шиха дела си в кредитите за нефинансови предприятия и домакинства с 0.2 пр.п. до 17.9% в края на февруари.

Лихвени проценти и обеми на срочни депозити в лева до 1 г.

(млн. лева)

Източник: БНБ, МФ

Среднопретеглените **лихвени проценти по кредити** отчетоха понижение през февруари, след възходящата динамика месец по-рано. Отново с най-голямо изменение бе процентът по фирмени кредити, който се понижи с 0.5 пр.п. Цената на потребителските кредити бе по-ниска с 0.3 пр.п., а жилищните кредити поевтиняха минимално с 0.1 пр.п. Въпреки благоприятните условия, обемите на новоотпуснатите фирмени и жилищни кредити бяха по-ниски в сравнение с предходния месец съответно с 12% и 7.6%. Същевременно, новите потребителски кредити бяха с 17.4% повече, отколкото през януари. Среднопретеглените **лихвени проценти по депозити** в лева се понижиха с 0.2 пр.п., докато тези съответно в

евро и долари се повишиха с 0.1 и 0.2 пр.п. Общият обем на новоприети депозити през февруари бе със 17.3% по-нисък спрямо привлечения през януари.

Дефицитът по КФП възлезе на 565 млн. лв. на касова основа (0.7% от прогнозния БВП) в края на февруари, като съотношението дефицит/БВП бе с 0.3 пр.п. по-ниско в сравнение със същия период на 2011 г. Запази се тенденцията на по-висок ръст на годишна база на постъпилите в държавния бюджет приходи спрямо направените разходи, поради което бюджетният дефицит бе със 185.5 млн. лв. по-нисък в сравнение със същия период на 2011 г.

Консолидиран бюджет

(Месечна стойност, млн. лева)

* Вкл. вноската в бюджета на ЕС.

Източник: МФ

Постъпилите **общо приходи и помощи** по консолидирания бюджет бяха в размер на 3 681.1 млн. лв., като те нараснаха номинално с 11.5% на годишна база. Данъчните приходи се увеличиха с 13.5% спрямо година по-рано, водени от високото нарастване на приходите от ДДС (30.4 %). Постъпленията от акцизи също имаха положителен принос към общия растеж на приходите, като се повишиха с 6.8%, докато при митата бе отчетен спад от 12.8%. Приходите от преки данъци и социално и здравноосигурителни вноски бяха по-високи съответно с 3.8% и 7.3%. Неданъчните приходи се увеличиха с 10.6%, докато нивото на постъпилите помощи бе по-ниско в сравнение със същия период на 2011 г.

Разходите, включително вноската на страната в общия бюджет на ЕС, възлязоха на 4 246.1 млн. лв., отбелязвайки ръст от 4.8%. Последното се дължеше предимно на нарастването при плащанията за субсидии (90.9%) и капиталовите разходи (29.6%), докато социалните разходи и стипендиите се понижиха общо с 2.6% и повлияха в посока намаляване на растежа на общите разходи.

Фискалният резерв в края на февруари възлезе на 3.8 млрд. лв.

Държавният и държавногарантираният дълг бе в размер на 16.3% от БВП, като нивото му се повиши с 11.9% спрямо февруари 2011 г. Нивото на вътрешния дълг бе 6.3% от БВП, на външния – 8.6% от БВП и на държавногарантирания дълг – 1.4% от БВП. ▼

— ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ИНДИКАТОРИ

		Годишни данни				Тримесечни данни				Месечни данни					
		2008	2009	2010	2011	I'11	II'11	III'11	IV'11	09 '11	10 '11	11 '11	12'11	01 '12	02 '12
— БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ ¹															
БВП ¹	%, на год. база	6.1	-5.5	0.4	1.7	3.2	2.2	1.6	1.6						
Потребление	%, на год. база	2.5	-7.3	0.5	-0.3	0.6	0.4	0.9	0.5						
Брутообразуване в основен капитал	%, на год. база	21.9	-17.6	-18.3	-9.7	-5.5	-6.9	-7.4	-9.7						
Износ	%, на год. база	3.0	-11.2	14.7	12.8	21.5	13.2	5.4	12.6						
Внос	%, на год. база	4.2	-21.0	2.4	8.5	13.6	8.1	9.0	4.5						
Селско стопанство	%, на год. база	32.4	-9.5	-6.2	-1.1	-0.8	-3.2	-1.8	1.0						
Индустрия	%, на год. база	6.0	-5.7	-6.3	6.6	9.1	6.7	6.0	2.4						
Услуги	%, на год. база	4.1	-1.3	4.4	-0.1	-2.6	3.0	-1.2	1.4						
Корективи	%, на год. база	5.7	-16.5	-0.5	0.8	6.1	-2.6	3.1	0.1						
— КРАТКОСРОЧНА БИЗНЕС СТАТИСТИКА															
Промислено производство	%, на год. база	0.7	-18.3	2.0	5.8	12.0	7.1	3.9	1.3	2.3	3.3	2.0	-1.2	-1.1	-4.0
Оборот в промишлеността	%, на год. база	13.7	-20.2	14.1	17.2	32.6	19.1	14.2	6.8	11.6	10.8	10.0	0.2	3.5	4.9
Оборот в търговията на дребно	%, на год. база	8.9	-7.7	-8.4	-1.9		0.2	-3.0	-4.3	-3.3	-5.1	-5.6	-2.4	-2.4	-5.6
Строителна продукция	%, на год. база	12.2	-14.3	-14.5	-12.9	-15.1	-16.2	-11.3	-9.2	-11.1	-10.5	-10.9	-5.6	2.3	-8.5
Общ бизнес климат	баланс	38.0	10.2	9.6	14.2	13.8	14.1	15.2	13.5	15.5	14.8	12.7	13.0	12.3	9.9
Промисленост	баланс	39.9	12.3	13.4	22.4	21.6	22.8	24.1	21.0	24.9	23.1	18.9	21.0	21.4	21.3
Търговия на дребно	баланс	41.3	13.5	10.1	17.3	13.0	10.7	20.2	25.5	23.6	23.9	26.4	26.2	11.0	9.1
Строителство	баланс	40.3	8.5	5.1	2.8	4.7	4.4	3.9	-1.9	1.1	1.4	-1.1	-6.1	-2.4	-4.7
Услуги	баланс	28.7	5.1	5.6	5.9	8.1	10.1	3.8	1.8	3.1	2.4	0.1	2.9	10.2	2.6
— ПАЗАР НА ТРУДА															
Коефициент на икономическа активност (15+)	%	53.8	53.0	52.0	51.3	50.8	51.0	51.9	51.5						
Коефициент на заетост (15+)	%	50.8	49.4	46.7	45.6	44.7	45.3	46.6	45.7						
Заетост (НРС)	%, на год. база	3.3	-3.2	-6.2	-3.4	-4.0	-4.5	-2.8	-2.3						
Безработица (НРС)	%	5.6	6.8	10.2	11.2	12.0	11.2	10.2	11.4						
Безработица (АЗ)	%	6.3	7.6	9.5	10.1	10.9	10.1	9.5	10.0	9.4	9.6	10.0	10.4	11.1	11.5

		Годишни данни				Тримесечни данни				Месечни данни					
		2008	2009	2010	2011	I'11	II'11	III'11	IV'11	09 '11	10 '11	11 '11	12'11	01 '12	02 '12
Номинална работна заплата	%, на год. база	26.5	11.8	6.4	9.1	8.5	9.3	8.6	8.7	8.5	8.6	8.5	8.8		
Реална работна заплата ²	%, на год. база	13.0	9.1	3.3	5.6	3.8	5.7	5.3	5.9	5.4	5.4	5.8	6.6		
Производителност на труда (БВП на зает)	%, на год. база	3.5	-3.0	5.3	6.2	7.4	7.5	7.3	2.6						
Реални разходи на единица труд (БВП)	%, на год. база	3.7	8.1	2.7	-3.7	-13.6	-7.5	-2.7	8.1						
— ИНФЛАЦИЯ															
Индекс на потребителските цени	%, на год. база	12.3	2.8	2.4	4.2	5.1	4.8	3.9	3.1	3.3	3.5	3.1	2.8	2.3	2.0
Хармонизиран индекс на потребителски цени	%, на год. база	12.0	2.5	3.0	3.4	4.5	3.4	3.1	2.5	2.9	3.0	2.6	2.0	1.9	2.0
Цени на производител на вътрешния пазар	%, на год. база	13.3	-4.3	7.2	8.6	11.9	10.3	7.2	5.5	6.6	6.5	5.9	4.1	5.3	4.6
— КОНСОЛИДИРАН БЮДЖЕТ (С НАТРУПВАНЕ)															
Приходи и помощи	млн. лв.	27313	25041	23933		5530	12042	18354		18354	20519	22639	25378	1900	3681
Общо разходи	млн. лв.	25323	25667	26755		6272	12692	19180		19180	21361	23688	26960	2198	4246
Вноска в бюджета на ЕС	млн. лв.	720	746	670		250	367	528		528	588	676	779	62	242
Касов дефицит (-) / излишък (+)	млн. лв.	1990	-626	-2823		-742	-651	-826		-826	-842	-1049	-1582	-298	-565
	% от БВП	2.9	-0.9	-4.0		-1.0	-0.9	-1.1		-1.1	-1.1	-1.4	-2.1	-0.4	-0.8
Държавен и държавногарантиран дълг	млн. лв.	10710	10641	11778		11447	11573	11944		11946	11946	12166	12826	12715	12819
	% от БВП	15.5	15.6	16.7		15.1	15.3	15.7		15.9	15.9	16.2	17.0	16.2	16.3
Фискален резерв	млн. лв.	8382	7673	6012		4699	5154	5071		5071	5342	5318	4999	4028	3802
	%, на год. база	12.5	-8.5	-21.6		-26.1	-14.5	-24.4		-24.4	-16.5	-16.8	-16.9	-25.6	-25.0
— ФИНАНСОВ СЕКТОР															
Международни резерви	млн. евро	12713	12919	12977	13349	12209	12340	13051	13349	13051	13176	13198	13349	12981	12789
Покритие на паричната база	%	175.3	195.2	179.8	175.1	176.3	179.2	180.7	175.1	180.7	183.3	183.3	175.1	171.2	171.4
Покритие на вноса	месеци	5.4	8.0	7.3	6.3	6.4	6.3	6.4	6.3	6.4	6.3	6.3	6.3	6.2	
Покритие на краткосрочния външен дълг	%	96.5	100.2	115.3	133.8	113.0	114.6	123.9	133.8	123.9	126.8	130.3	133.8	130.8	
Паричен агрегат М1	%, на год. база	-4.1	-8.8	0.8	14.4	4.9	3.7	5.5	14.4	5.5	6.3	4.4	14.4	18.9	18.0
Паричен агрегат М3	%, на год. база	8.8	4.2	6.2	12.2	7.4	8.0	10.3	12.2	10.3	9.6	7.8	12.2	12.7	11.7
Депозити	%, на год. база	8.8	7.6	6.6	13.2	8.2	8.8	11.3	13.2	11.3	10.5	8.2	13.2	13.4	12.1
Кредит към частния сектор	%, на год. база	32.9	3.8	1.1	3.3	1.6	2.1	2.2	3.3	2.2	2.3	2.3	3.3	2.5	2.4
Кредит към нефинансовите предприятия	%, на год. база	33.1	2.3	2.4	5.7	3.0	4.1	4.1	5.7	4.1	4.1	4.2	5.7	4.7	4.8
Кредит за домакинствата	%, на год. база	31.4	5.8	-0.8	-0.4	-0.7	-0.6	-0.2	-0.4	-0.2	-0.1	-0.2	-0.4	-0.8	-1.0

		Годишни данни				Тримесечни данни				Месечни данни					
		2008	2009	2010	2011	I'11	II'11	III'11	IV'11	09 '11	10 '11	11 '11	12'11	01 '12	02 '12
Лихвен процент (краткосрочни кредити)	%	10.9	10.5	8.5	7.2	6.4	7.3	7.3	7.7	7.3	7.0	7.4	8.6	8.1	8.8
Лихвен процент (срочни депозити)	%	5.6	7.0	5.4	4.8	5.1	4.9	4.7	4.8	4.7	4.8	4.8	4.7	4.8	4.6
Валутен курс BGN/USD	кр. пер.	1.39	1.36	1.47	1.51	1.38	1.35	1.45	1.51	1.45	1.40	1.46	1.51	1.48	1.45
	ср. пер.	1.34	1.41	1.48	1.41	1.43	1.36	1.38	1.45	1.42	1.43	1.44	1.48	1.52	1.48
— БРУТЕН ВЪНШЕН ДЪЛГ															
Брутен външен дълг	% от БВП	104.9	108.3	102.8	91.9	94.8	94.6	94.0	91.9	94.0	93.3	92.8	91.9	87.5	
Краткосрочен външен дълг	% от БВД	35.4	32.1	30.4	28.2	29.6	29.6	29.1	28.2	29.1	28.9	28.4	28.2	28.2	
Вътрешнофирмени заеми	% от БВД	36.4	38.5	40.3	41.8	40.2	40.3	40.8	41.8	40.8	41.4	41.8	41.8	42.0	
— ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС															
Текуща сметка	млн. евро	-8182	-3116	-376	361	-88	9	1155	-715	118	-81	-305	-329	-112	
<i>Текуща сметка, плъзгаща се база</i>	% от БВП	-23.1	-8.9	-1.0	0.9	0.1	1.0	0.6	0.9	0.6	0.6	0.9	0.9	0.8	
Търговски баланс	млн. евро	-8598	-4174	-2764	-1975	-202	-697	-220	-856	-166	-168	-365	-323	-176	
<i>Търговски баланс, плъзгаща се база</i>	% от БВП	-24.3	-11.9	-7.7	-5.1	-6.3	-5.7	-5.6	-5.1	-5.6	-5.5	-5.3	-5.1	-5.3	
Износ, f.o.b.	млн. евро	15204	11699	15561	20227	4784	4866	5416	5162	1790	1822	1755	1585	1431	
	%, на год. база	12.5	-23.1	33.0	30.0	57.7	28.1	22.6	19.7	24.8	24.7	20.5	13.6	-10.2	
Внос, f.o.b.	млн. евро	23802	15873	18325	22201	-4985	-5563	-5635	-6018	-1956	-1990	-2120	-1908	-1608	
	%, на год. база	-214.7	-33.3	15.4	21.2	35.5	18.9	22.0	12.4	25.8	18.9	11.0	7.8	-0.3	
Капиталова сметка	млн. евро	277	477	291	494	16	47	126	306	52	3	52	250	0	
Финансова сметка	млн. евро	11463	1163	-699	-1194	-723	-351	-707	588	-108	-89	-115	-155	-52	
Нетни преки чуждестранни инвестиции	млн. евро	6206	2505	1035	1205	-86	85	302	904	156	348	167	388	37	
Нетни портфейлни инвестиции	млн. евро	-731	-619	-661	-357	-181	-9	-234	67	-274	146	57	-136	40	
Други нетни инвестиции	млн. евро	6032	-704	-1048	-1976	-445	-420	-747	-364	60	-100	-33	-230	-650	
Промяна в международните резерви на БНБ	млн. евро	-674	650	384	-159	665	-92	-470	-261	-21	-111	65	-215	490	
<p>1. По цени от 2005 г, сезонно изгладени данни с корекция за разликите в броя на работните дни. 2. Дефлирани с ХИПЦ.</p>															

— АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ И ОБЗОР НА ДЪРЖАВНИЯ ДЪЛГ

Продължава тенденцията за изгодно финансиране на държавата на вътрешния капиталов пазар

На проведения на 5 март 2012 г. аукцион за продажба на 7-годишни ДЦК, деноминирани в евро, Министерството на финансите (МФ) регистрира рекорден спад в доходността, като постигнатата среднопретеглена годишна доходност на одобреното количество книжа от 30 млн. евро бе 4.21%. Това е най-ниската доходност, отбелязвана по седемгодишни български държавни облигации. Доходността на общото заявено количество книжа в обем

100.4 млн. евро бе 4.32%, което е по-ниско от средната одобрена доходност от 4.45% на емисията при пускането ѝ в обръщение през януари 2012 г.

Регистрираната на аукциона доходност бе значително под текущата на еврооблигациите със сходен остатъчен матуритет на редица държави от ЕС и региона, сред които Унгария (8.15%), Хърватия (7.13%), Турция (5.09%), Словения (4.86%), Испания (4.27%) и се доближава до тези на Словакия (4.11%) и Полша (3.80%). Реализираният спред към германските федерални облигации със сходен остатъчен матуритет също отбеляза намаление спрямо предходния аукцион за емисията.

Аукционът се проведе при много висок интерес от страна на пазарните участници, като търсеното количество надвиши близо три и половина пъти предложения за продажба обем ДЦК, а коефициентът на покритие достигна 3.35. Анализът на

инвеститорската база показва водеща позиция на пенсионните фондове, които придобиваха 55% от одобрения номинал, следвани от банките с 25% и застрахователни дружества с 19%.

Наблюдаваната от август 2011 г. тенденция за понижение на доходността по всички сегменти на дълговата крива е показателна за постиженията на правителството в областта на публичните финанси и доверието на инвеститорите към провежданата фискална политика. Проведеният аукцион затвърди още веднъж тенденцията за намаляване на цената на финансиране на държавата на вътрешния капиталов пазар. При провеждане на емисионната си политика МФ ще продължи да отчита засиления интерес на инвестиционната общност към предлаганите от правителството дългови инструменти.

На 12 март МФ преотвори за втори път от началото на годината приоритетната емисия с оригинален матуритет 10.5 години. През 2012 г. облигацията ще бъде използвана като база за изчисление на дългосрочния лихвен процент за оценка степента на конвергенция, който е сред Маастрихтските критерии. Среднопретеглената годишна доходност за одобреното количество от 55 млн. лева бе 4.95%. Това бе рекордно понижение на доходността от месец март 2008 г. в този матуритетен сегмент. За сравнение, регистрираната доходност за цялото заявено количество бе 5.03%, което е значително под стойността на средната одобрена доходност от 5.35% на аукциона през януари т.г. и стойността на дългосрочния лихвен процент на България за февруари (5.31%). Положителен индикатор е и намаляването на спреда спрямо германските федерални облигации с подобен матуритет на 316 б.т. от 350 б.т. през януари.

Доходността по 10-годишната представителна облигация падна под 5%

При предложени за продажба книжа с номинал от 55 млн. лв., участниците заявиха поръчки в обем от 159.6 млн. лв. Коефициентът на покритие бе 2.90, като това е най-високият коефициент при десетгодишните облигации от април 2011 г. В аукциона участваха широк кръг от инвеститори. Анализът на участниците показва водеща позиция на пенсионните фондове, които придобиха близо 43% от одобрения номинал, следвани от банките – 37% и застрахователни дружества – 12%.

Проведеният аукцион за 10-годишните ДЦК съвпадна с оповестяването от страна на Европейската централна банка /ЕЦБ/ данни за хармонизирания дългосрочен лихвен процент за оценка на степента на сближаване. Според публикуваните данни за февруари 2012 г., изчислени на база доходността по 10-годишните държавни облигации на вторичен пазар, стойността на индикатора за България бе 5.31%, като бе по-нисък от показателя на десет държави-членки на ЕС, шест от които в Еврзоната. Постигнатата на аукциона доходност от 4.95% е важна предпоставка за бъдещо намаляване на стойността на този индикатор.

Стабилизирането на дългосрочната дългова динамика на България на трайно по-ниски нива е важна предпоставка за запазването на финансовата стабилност на държавата. По-ниските разходи за обслужване на държавния дълг позволяват поддържане на ниското данъчно облагане в страната и предоставят възможност за последващо пренасочване на ресурс към други сектори на икономиката.

На 19 март МФ предложи за продажба за втори път през настоящата година 10-годишните ДЦК от 2007 г. Отчетената доходност от 3.71% през първото преотваряне на книгата на 20.02.2012 г. беше най-ниска в петгодишния матуриретен сегмент в лева от 2005 г. Резултатите от проведения аукцион подобриха този седемгодишен рекорд, като среднопретеглената доходност достигна 3.48%, което е значително по-ниско от доходността на същата емисия, постигната през предходния месец. Спредът спрямо германските федерални облигации със сходен остатъчен матуриретен бе 242 б.т., като също регистрира намаление от 38 б.т.

Търсенето на аукциона превиши двойно предложеното за продажба количество, като банките запазиха водещата си позиция в този матуриретен сегмент, придобивайки 68% от одобреното количество книжа от 50 млн. лева. След този аукцион общият размер на емисията в обръщение е 350 млн. лв., което е предпоставка за насърчаване на нейната ликвидност и превръщането ѝ в бенчмарк на вътрешния дългов пазар.

Продължаващата от началото на 2011 г. тенденция за понижение на доходността по ДЦК най-ясно бе наблюдавана в средносрочния матуриретен сегмент, като 58% от емитираните от началото на 2012 г. книжа попадат в тази категория. За сравнение, доходността на първичен пазар по 5-годишните ДЦК през юни 2009 г. е достигнала 6.87% или почти двойно по-висока в сравнение с тази на проведения аукцион. Доходността на облигацията, която е деноминирана в лева, е под текущата на петгодишните еврооблигации на редица държави от Европа: в т.ч. Унгария (8.15%), Турция (4.37%), Словения

Доходността на петгодишните държавни облигации намаля двойно в сравнение с юни 2009 г.

(4.00%), Италия (3.85%), Испания (3.71%) и се доближава до тези на Словакия (3.36%) и Полша (2.94%).

В условията на продължаващи проблеми на дълговите пазари в Европейския съюз, положителните резултати, постигнати на пазара на българския държавен дълг, са своеобразна оценка за провежданата от българското правителство фискална политика и поставят страната ни сред неголямата група от държави с устойчиви финанси. Отличаването на България като бюджетно дисциплинирана държава осигурява възможност за пазарноориентирано финансиране и допринася за развитието на ефективен и ликвиден пазар на български ДЦК.

*Исторически
ниска доходност
от 2.11% по
български
лихвоносни
държавни
облигации*

На 26 март МФ преотвори за втори път от началото на годината 2-годишните ДЦК, които са най-краткосрочния матуритет от емитираните книжа през 2012 г. Предложени бяха за продажба ДЦК с номинална стойност 35 млн. лв., при направени поръчки за 92.6 млн. лв., като регистрираният коефициент на покритие бе 2.65. За сравнение, търсеното количество ДЦК на предходния аукцион, проведен на 06.02.2012 г., бе 84.75 млн. лв. при предложено количество от 20 млн. лв.

Резултатът потвърди отчетливата тенденция за намаление на доходността от началото на емисионната година. Среднопретеглената годишна доходност на всички заявени поръчки бе 2.23% при 2.51% на аукциона проведен на 06.02.2012 г. Намалението от 28 б.т. бе постигнато на фона на увеличаване на предлаганите за продажба книжа. Среднопретеглената одобрена годишна доходност бе 2.11%, при 2.36% за предходния аукцион. Постигнатата доходност по емисията бе

исторически най-ниската регистрирана по български лихвоносни държавни облигации. Тя е съизмерима с доходността на еврооблигации със сходен остатъчен матуритет на държавите от Евронзоната и е значително под доходността на облигациите, деноминирани в национална валута на Турция (9.41%), Румъния (5.99%) и Полша (4.54%). Друга изключително положителна индикация е стесняването на спреда спрямо считаните за безрискови германски федерални облигации до 186 б.т., при 216 б.т. на предходния аукцион.

Всички първични дилъри на ДЦК участваха на проведения аукцион, като освен традиционно силния интерес на банките към късия край на дълговата крива, бе регистриран интерес от страна на пенсионни и инвестиционни фондове. Разпределението на инвеститорската база за одобреното количество бе както следва: банки – 70%, инвестиционни и гаранционни фондове – 19% и пенсионни дружества – 11%.

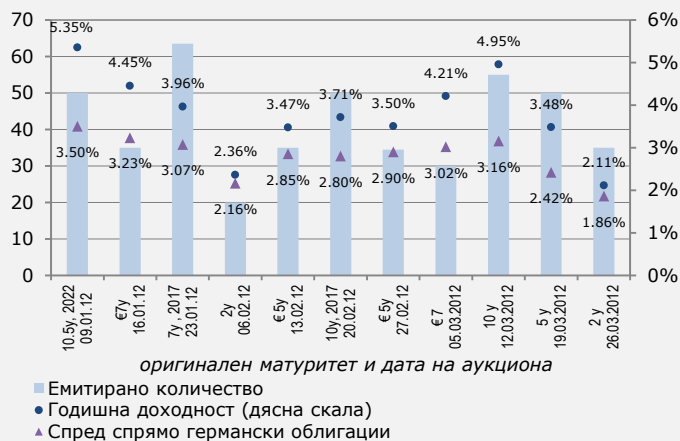
Това бе четвъртият пореден аукцион през март, на който бе наблюдавано рекордно понижаване на доходността. През този месец МФ предложи за продажба емисии от целия спектър на дълговата крива – 2, 5, 7 и 10.5 години, деноминирани както в лева, така и в евро. Обезпечаването на целия матуритетен спектър чрез предлагането на ДЦК с разнообразни характеристики спомогна за изграждането на високоликвидна бенчмарк крива на българските държавни облигации.

Резултатите свидетелстват за увеличаване на доверието и интереса от страна на участниците към аукционите за продажба на ДЦК като недвусмислено доказателство за сигурността на инвестициите в българските суверенни облигации. Политиката на емитента по управление на дълга е насочена към предлагане на ДЦК във всички матуритетни сегменти с цел покриване в максимална степен на заявените очаквания

от страна на инвеститорите и създаване на възможност за диверсификация на инвеститорската база.

Резултати от последните проведени аукциони на ДЦК

(млн. лв./евро)

Допълнителни данни за резултатите от аукционите се съдържат на интернет страницата на Българска народна банка, която е фискален агент на правителството www.bnb.bg
Източник: МФ

Стабилното ниво на държавния дълг – от първостепенно значение за държавните финанси

Номиналният размер на държавния дълг в края на февруари възлезе на 5972.4 млн. евро., в т.ч. вътрешен държавен дълг – 2516.7 млн. евро и външен държавен дълг – 3455.7 млн. евро. В номинално изражение дългът отчете увеличение приблизително със 79.9 млн. евро в сравнение с нивото му в края на предходния месец. Увеличението се дължеше преди всичко на реализираното през месеца положително вътрешно финансиране. В края на февруари съотношението на държавния дълг към БВП бе 14.9%.

Табл.: Размер на държавния дълг, млн. евро

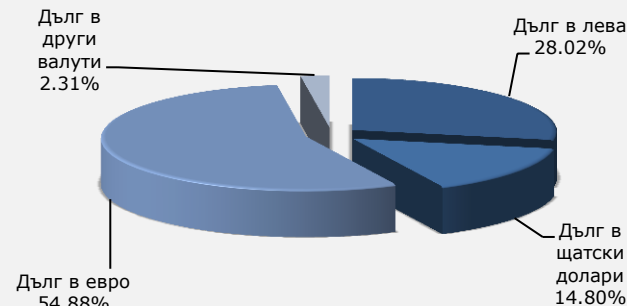
Структура	31.12. 2010	31.12. 2011	31.01. 2012	29.02. 2012
Вътрешен държавен дълг	2 011.5	2 458.3	2 412.5	2 516.7
Външен държавен дълг	3 373.5	3 487.6	3 480.1	3 455.7
Общо държавен дълг	5 385.0	5 945.9	5 892.6	5 972.4
Общо държавен дълг/БВП	4.9%	15.3%	14.3%	14.9%

Валутната структура на дълга отбеляза положителна промяна в посока нарастване на дълга деноминиран в евро и лева. Дългът, деноминиран в евро достигна 54.9% (при 54.4% в края на януари), а този в лева – 28% (при 27.8% в края на предходния месец). Регистриран бе спад в дела на дълга, деноминиран в щатски долари и други валути, който достигна съответно 14.8 и 2.3%.

Валутната структура на държавния дълг не генерира рискове, свързани с неговото обслужване

Валутна структура на държавния дълг

(към 29 февруари 2012 г.)

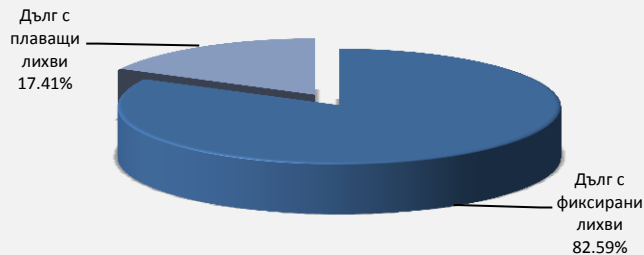
Източник: МФ

Лихвената структура на държавния дълг осигурява предсказуемост на средствата, необходими за неговото обслужване

Към края февруари делът на дълга с фиксирани лихви регистрира слабо увеличение спрямо януари и достигна 82.6%, а дълга с плаващи лихви отбеляза намаление до 17.4%. Това бе резултат от осъществената през периода заемна политика насочена основно към финансиране с фиксирани лихвени проценти.

Лихвена структура на държавния дълг

(към 29 февруари 2012 г.)

Източник: МФ

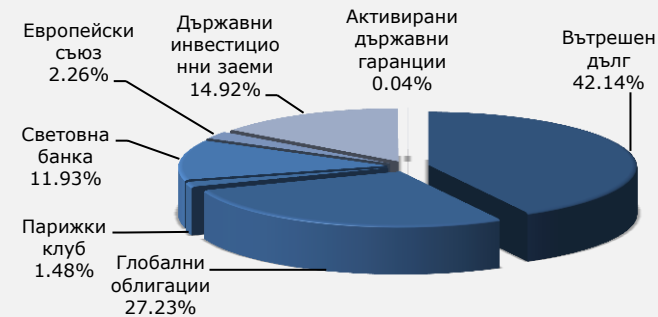
Портфейлната структура на държавния дълг е друг ключов показател за успешната политика при управлението на дълга

Задълженията, свързани с вътрешния дълг, имаха най-висок относителен дял в структурата на дълга по видове инструменти и кредитори през февруари. Те възлязоха на 42.1%, следвани от глобалните облигации – 27.2%, държавните инвестиционни заеми – 14.9%, задълженията към

Световната банка – 11.9%, задълженията към Европейски съюз – 2.3%, Парижкия клуб – 1.5% и активираните държавни гаранции – 0.04%.

Структура на държавния дълг по кредитори

(към 29 февруари 2012 г.)

Източник: МФ

Изчерпателна информация за българския държавен дълг, включително месечни бюлетени и годишни прегледи, могат да бъдат намерени на Интернет страницата на българското Министерство на финансите:

<http://www.minfin.bg/en/statistics/?cat=2&from=0&fyear=0&to=0&year=0&dq=&pokaz=0>

За допълнителни въпроси или коментари, можете да се свържете с г-жа Милена Бойкова, директор на дирекция "Държавен дълг и финансови пазари", Министерство на финансите
email: M.Boikova@minfin.bg ,
тел. +359 2 9859 2450